

ŠKOREC, LETEČI AKROBAT

// Tjaša Zagoršek in Aljaž Mulej

Na svežih peresih po trebuhu opazimo bele pike, po katerih **ŠKORCA** (*Sturnus vulgaris*) prepoznamo **V ZIMSKEM ČASU**.
foto: iStock

S pomladi, ko se v naše kraje vrne s prezimovališč, samci s svojo glasno in izjemno pojočo melodijo intenzivno branijo svoje gnezditveno območje. Kot ptica duplarica si za gnezdenje zelo rad izbere drevesna dupla in tudi razpoke v starih zidovih, pogosto pa zasede tudi gnezdilnice.

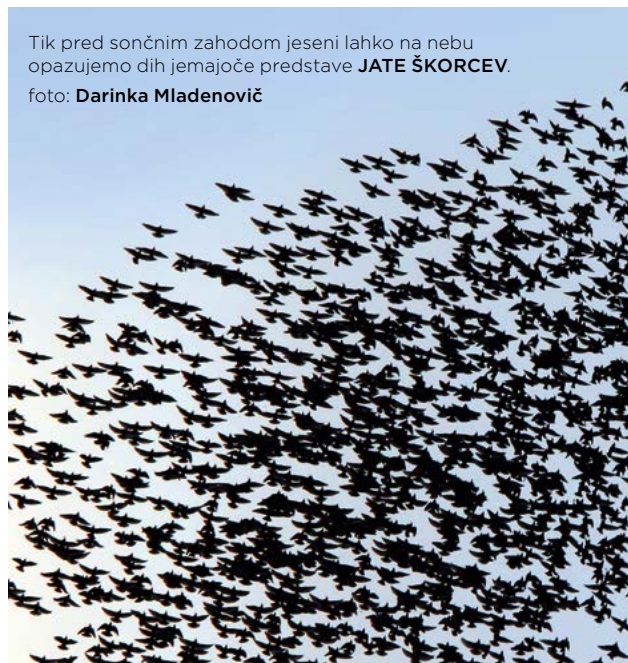
Nesparjeni samci kaj kmalu začnejo spletati gnezda, ki jih obložijo z vejicami, travnimi bilkami, mahom ter perjem. Raziskovalci so pri preučevanju gnezditvene biologije škorca ugotovili, da se bo samica raje parila s samcem, ki gnezdo okraši s cvetovi rož ali svežimi zelišči. Vonj navadnega rmana (*Achillea millefolium*) je samicam še posebno po godu. Raziskovalci inštituta Max Planck so ugotovili, da svež rastlinski material in cvetovi v gnezdu pozitivno vplivajo na imunski sistem mladičev in prav tako zavirajo rast bakterij. Mladiči iz gnezd s svežimi rastlinami so imeli ob zapustitvi gnezda večjo težo kot tisti iz gnezd brez svežih rastlin. Po parjenju samica v gnezdo izleže štiri do pet blede zelenkastih ali modrikastih jajc in že čez 13 dni se v razmahu 24 ur izvalijo mladi škorci. Oba starša naslednje štiri tedne intenzivno skrbita za svoj zarod ter ga hranita z maloščetinarji, veščami, s pajki, kačjimi pastirji, kobilicami ter plodovi sadnega drevja.

(NE)ZVESTI ŠKOREC

Škorčji pari so lahko tako monogamni (par tvorita samica in samec) kot tudi poligamni (par tvorita dve samici in en samec ali obratno); kljub temu pa za mladiče skrbita tako samec kot samica ter pri

Škorec (Sturnus vulgaris) je ptica, ki v ljudeh zbuja mešane občutke. Fascinira nas s svojimi jesenskimi zračnimi akrobacijami v jati, po drugi strani vinogradnikom povzroča nejevoljo in sive lase, ali pa s svojim zgodnjim prihodom nazaj s prezimovališč napoveduje skorajšnjo pomlad. S svojim bleščečim, črnkastim perjem z modrimi, vijoličastimi in zelenimi odtenki ter belimi pikami ga skorajda ne moremo zamenjati z nobeno drugo vrsto ptice.

Tik pred sončnim zahodom jeseni lahko na nebu opazujemo dih jemajoče predstave **JATE ŠKORCEV**.
foto: Darinka Mladenovič

nekaterih parih tudi dodatna pomočnica ali pomočnik. Samec se lahko v času, ko samica že sedi na jajcih, pari tudi z drugo samico, vendar so raziskovalci ugotovili, da je takrat reproduktivni uspeh slabši, kot če bi par ostal monogamen.

DIH JEMAJOČE PREDSTAVE

Ob osamosvojitvi se mlade ptice začno združevati v jate. Ko na vrata že trka jesen, se jim pridružijo tudi odrasli osebki. Če imamo vsaj malo sreče, lahko tik

Kot ptica **DUPLARICA** si za gnezdenje zelo rad izbere drevesna dupla ali gnezdilnice.

foto: Ivan Esenko

pred sončnim zahodom na nebu opazujemo njihove dih jemajoče predstave. Več sto ali tisoč ptic se na nebu giblje v obliki premikajočega oblaka. Razlogov, zakaj se škorci združujejo v tako velike jate, je več. Številčna jata zagotavlja varnost pred plenilci, kot sta na primer sokol selec (*Falco peregrinus*) ali kragulj (*Accipiter gentilis*), prav tako si ptice med sabo izmenjujejo informacije o najboljših prehranjevališčih ter skupnih prenočiščih, kjer se grejejo v mrzlih jesenskih nočeh.

JESENSKA PREOBLEKA

Tako kot pri vseh vrstah ptic se tudi pri škorcju peresa obrabljajo in jih morajo v določenem obdobju zamenjati. Temu procesu pravimo golitev in pri odraslih škorcjih traja med koncem gnezditve in začetkom selitve. Do takrat zamenjajo večino letalnih in krovnih peres. Na svežih peresih po trebuhu opazimo bele pike, po katerih škorca prepoznamo v zimskem času. V času gnezditve se peresa škorcev obarvajo na lesketajočo barvo. Človek bi zaradi spremembe barve peres po trebuhu razumel, da se

škorci v zimskem času znova pregolijo, vendar pa je razlog drugačen. Peresa so zasnovana tako, da se bela obroba na posameznih peresih čez zimo obrabi za eno tretjino ter tako obrabljeno pero razkrije čudovito gnezditveno lesketajočo obarvanost.

PIONIR OBROČKANJA

S svojo živahno naravo je škorec že od nekdaj privlačna vrsta tako za opazovanje kot tudi raziskovanje. Davnega 5. junija 1890 sta bila na Danskem v znanstvene namene kot prva v Evropi obročkana dva škorca. Ptici je z aluminijastim obročkom in oznako »VIBORG 1« in »VIBORG 2« označil Hans Christian Cornelius Mortensen, danski ornitolog in učitelj. Aluminijasta obročka zanju je izdelal sam, ptici pa ujel v gnezdilnici, na katero je namesnil samodejni zapiralni mehanizem. Mortensen se ni začel resneje ukvarjati z obročkanjem ptic vse do leta 1899, ko je v enem letu v gnezdilnicah ujel in obročkal 165 škorcev. Vse aluminijaste obročke za ptice je izdelal sam, nanje pa vtisnil zaporedno številko in svoj naslov.

SELIVEC NA KRATKE RAZDALJE

Škorci so na območju južne in zahodne Evrope stalnice. Večji del populacije pa se seli na kratke razdalje in prezimuje na območju Sredozemlja ter severne Afrike. Selitev poteka podnevi in ponoči s hitrostjo med 60 in 80 km/h. Škorci, izvaljeni in obročkani v Sloveniji, so bili v času prezimovanja najdeni predvsem na območju Alžirije, Tunizije, Maroka in Španije.

Pred vrati je pomlad in škorci so se že vrnili v naše kraje. Njihovo neutrudno petje že lahko slišimo odmevati po vrtovih, poljih in travnikih. Že Fran Erjavec je pred stopetdesetimi leti v svoji knjigi *Domače in tuje živali* v podobah zapisal: »Škorec je tako koristen ptič, da ga ne moremo zadosti priporočiti«. In res je tako, saj malo škode, ki jo naredi, ne moremo primerjati z veliko koristi, ki nam jo ta ptica prinaša.

V času gnezditve se peresa **ŠKORCEV** zaradi obrabe odenejo v lesketajočo barvo.

foto: iStock

MORDA NISTE VEDELI ...

- ... da je škorec invazivna vrsta v Severni Ameriki,
- ... da so škorci izjemni oponašalci drugih ptic in zvokov iz okolja.
- ... da se na zimskih prenočiščih združuje v jate s po več tisoč osebki,
- ... da samci pojejo celo leto, z izjemo med časom golitve.